

Okrúhly stôl Maďarov na Slovensku

Vyhlasenie

Šamorín-Čilistov, 29. januára 2009

Uplynulo dvadsať rokov od zmeny režimu. V Čilistove pri Šamoríne sa zhromaždili zástupcovia občianskych združení, spoločenských organizácií a kultúrnych inštitúcií Maďarov na Slovensku, aby spolu s významnými osobnosťami umeleckého a hospodárskeho života prerokovali najdôležitejšie otázky života komunity a aby hľadali odpovede na výzvy, ktorým bude Slovensko a maďarská komunita čeliť v najbližších rokoch.

Zmenou režimu v Československu a následným pripojením sa Slovenska k Európskej únii, schengenskému priestoru voľného pohybu a eurozóny sa zásadným spôsobom zvýšila miera osobnej slobody a rozšíril priestor na uplatnenie aj pre Maďarov na Slovensku. Členovia maďarskej komunity, jej politické organizácie a občianske iniciatívy sa významným spôsobom podieľali na úspechu týchto historických zmien.

Na druhej strane ani dvadsať rokov nepostačovalo k tomu, aby sa zásadnejším spôsobom vyrovnali regionálne, hospodárske a sociálne rozdiely medzi oblasťami, v ktorých žijú Maďari a iné menšiny a zvyškom krajiny. Maďarská komunita naďalej vykazuje podstatne nepriaznivejšie demografické, zdravotné a vzdelanostné ukazovatele ako väčšinová populácia. Navyše, za desať rokov sa znížil počet osôb maďarskej národnosti o vyše štyridsať tisíc, pričom je pravdepodobné, že nasledujúce sčítanie obyvateľstva potvrdí ďalší pokles.

Za dvadsať rokov sa nepodarilo uspokojivo vyriešiť ani otázku právneho postavenia maďarskej menšiny a ostatných národnostných menšín. Nezrodil sa taký komplexný zákonný a inštitucionálny rámec, ktorý by zaručoval prirodzené práva príslušníkov národnostných menšín nezávisle od aktuálnych politických výkyvov, a ktorý by podporoval zachovanie a rozvíjanie ich identity v dlhodobej perspektíve.

Naša vládna moc vyhlasuje smerom k svojim voličom aj smerom k zahraničiu, že práva maďarskej menšiny sú „nadštandardné“. My to však vidíme inak, a aj objektívna analýza skutočného stavu a porovnanie s pozitívnymi príkladmi so zahraničia tvrdenia našich ústavných predstaviteľov vyvracajú. Vládna moc neustále spochybňuje našu lojalitu voči štátu, pričom my si želáme len to, aby nás rešpektovali ako rovnoprávných a rovnocenných občanov, ktorí sú zároveň Maďarmi. Od vzniku štátu postihlo menšiny viacero diskriminačných opatrení. Na tomto mieste protestujeme proti obmedzovaniu práva príslušníkov národnostných menšín na používanie svojho jazyka. Zasadujeme sa za vytvorenie odborného inštitucionálneho zázemia národnostného vzdelávania, ako aj za rozšírenie používania menšinových jazykov v súlade s odporúčaniami Rady Európy k dodržiavaniu záväzkov SR vo vzťahu k Charte regionálnych alebo menšinových jazykov a v súlade s princípmi slovensko-maďarskej základnej zmluvy.

Po dvadsiatich rokoch sme však nútení pristúpiť aj k sebareflexii. Zmenu k lepšiemu neočakávajme len od štátu, či od našich politických predstaviteľov. Maďarská komunita na Slovensku sa musí pevne postaviť na obe nohy. Popri politickej reprezentácii sa musí lepšie vnútorne zorganizovať, aby mohla triezvym, kultúrnym, avšak jasným a nespochybniteľným spôsobom nechať zaznieť svoj hlas v kľúčových otázkach, ktoré sa jej týkajú.

V záujme tohto cieľa sme vytvorili Okrúhly stôl Maďarov na Slovensku ako reprezentatívne koordinačné fórum, ktoré prerokuje najvýznamnejšie otázky súvisiace so životom a postavením maďarskej komunity na Slovensku.

Okrúhly stôl sa podujíma na zabezpečenie právnej ochrany a právneho zastupovania príslušníkov národnostných menšín, a na tento účel zakladá Kanceláriu právnej ochrany menšín. Bude iniciovať vypracovanie a presadzovanie prijatia takého komplexného zákona, ktorý upravuje spôsob výkonu práva príslušníkov národnostných menšín efektívne sa zúčastňovať rozhodovania o veciach, ktoré sa ich týkajú, zaručeného Ústavou SR v čl. 34, bod 2c, a to na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Okrúhly stôl bude zaujímať stanoviská k všeobecným otázkam verejného záujmu, dotýkajúcich sa maďarskej komunity a bude presadzovať spoločnú vôľu organizácií a inštitúcií maďarskej komunity voči verejnoprávnym orgánom. Rozhodnutia Okrúhleho stola prijaté konsenzom budú zúčastnené subjekty realizovať vo svojej činnosti. S prípravou ďalších Okrúhlych stolov poverujú zúčastnení Prípravný výbor.

Naším cieľom je efektívne zastupovanie záujmov menšiny v podmienkach demokratického, multi kultúrneho štátu, budovanom na občianskom princípe, v ktorom sú všetci občania rovní aj vo svojej rôznosti.